

Emlékezés régi csíkiakról

2. rész

A következő „arcképet” Borszéki Bélának ajánlom szeretettel.

Borszéki Soma miniszteri osztálytanácsos, Budapesten élt, de szívvel-lélekkel csíki székelynek vallotta magát. A székely ügyeknek úgy Budapesten, mint bárhol feltétlen lelkes támogatója. Ahol valamely székely mozgalom támadt, bármi közművelődési, vagy közgazdasági lévén is az, Borszéki Soma azonnal ott volt az ő agilitásával. Ha egy csíki emberrel Budapesten összetalálkozott, annak ügyét azonnal magáévá tette, s addig nem nyugodott, míg dűlőre nem vitte. Elment és elkísérte földijét a minisztériumba, a gépgyárba, a ruhaboltba, avagy a rendőrségre és a kőbányai sörpincékbe, s hajthatatlan készséggel kalauzolta mindenütt.

Czászár József Szárhegy község jegyzője és oda való birtokos volt. Az ő idejében a községi jegyzők, mint ilyenek, még nagyon alárendelt és befolyástalan szerepet tölthettek be. Hogy ő mindemellett egyike tudott lenni a vármegyei ügyeket intéző vezetőknek, az nem jegyzői állásának, hanem egyéni kvalitásának tudható be. Praktikus eszejárásával és hozzászólásaival sok minden - különösen Gyergyót érdeklő - ügy nyert helyes megoldást a törvényhatóság közgyűlésein.

Dávid Antal - a csíksomlyói gimnáziumban az 1860-as években szentferencrendi hittant tanított.

Dávid István a város örökös gazdatanácsosa, gazdag városi trunkus (= törzs, itt valószínűleg család jelentésben B.K.J.) a Martonfalvi filiában. Ő csináltatta az erdőlő hidakat s vette számba a sárprizsmákat. Mikor a vártól a templom felé vezető utat nyitották (Erzsébet - út), annak irányát is ő tűzte ki fuszujkakarókkal és mérte duvaszkából eregetett cérnával. Az ezen út nyitása előtt sártengert képező réten őszi és tavasz folytán belesüllyedt lovak és bivalyok kivontatását ő eszközölte a város összes láncainak hivatalos rekvirálása mellett. Mint városi első gazdának neki voltak a legszebb és címeres ökrei.

Eránosz Jeremiás Felcsík kerületi főesperes és rákosi plébános volt. Aulikus (= a bécsi udvar konzervatív politikáját támogató -B.K.J.) hajlami miatt a legkisebb népszerűséggel sem rendelkezett. Az ötvenes években a szebeni Reichsratba cs. kir. biztosnak nevezték ki, s ott hűségesen meg is jelent, amikor a meg nem jelenés tartozott a hazafisághoz, amit ő talán inkább aulikus kilátásokból, mint hazafiatlanságból cselekedett. Mint aulikus papi notabilitás, az abszolutizmus híve volt, s mint ilyen sok császári kitüntetésben és rendjelben volt része. A társadalmi életben ritka bonvivant hajlamaival paptársai előtt kedvelté tudta magát tenni, de a civil társadalom előtt hazafias tekintélyben meglehetősen szűkölködött. Kártyás hajlamairól híres volt, s a falusi megyés búcsúk papi összejövetelei majdnem mindenütt egy-egy ferbli ütközettel végződtek. Róla szólt az az anekdota, hogy a hajnali misén p.a.a.sz-t intonált.

Görög Joachim Gyergyószentmiklóson örm. kat plébános-kanonok. Messze földön ismert ékesszólású hitszónok. Társadalmi érintkezésben előkelő modorú és megnyerően alkalmazkodni tudó ember, kit a nagyközönség tenyerén hordozott. A politikában és társadalmi közügyekben a vármegye vezető férfiai közé tartozott.

(Folytatjuk)

Balogh Rozália (Baby)

(1908-2005)

Váratlanul kaptuk a hírt, hogy 2005. márc. 1-én Budapesten, 97 éves korában elhunyt Cserhalmi Lajosné, Balogh Rozália (alias Baby), női divatszabász és szalonos. Az elmúlt évben még meglátogattam Budapesten, akkor elbeszélgettem vele és akkor nem panaszkodott. Még viccelődött is, hogy ő a testvérénél fiatalabb, tehát jól kell bírja magát. Nemzedéke az elhalt apáink nemzedékéhez tartozott.

Balogh Rozália 1908. szept. 2-án az erdélyi Kézdivásárhelyen született dr. Balogh Vendel (1856-1917) ügyvéd és Novák Teréz (1876-1938) tanítónő gyermekeként. Az édesanyja részéről volt magyarörmény. Apai nagyapja Balogh Ignác 1848-as főhadnagy volt.

Egész fiatalon tanulta ki a női divatszabászatot és utána Kolozsvár legjobb divatszalonjába került. A kolozsvári évek után egy ideig Kézdin dolgozott saját szalonjában, de miután 1933-ban férjhez ment Fodor Istvánhoz, nem sokkal később Brassóban helyezkedett el, mint szabásznő egy híres szalonban, ahol megszerezte a szakma minden gyakorlatát. Az 1940-es fordulat után Budapestre akartak költözni, de ez nem sikerült és végül is Kolozsváron maradtak 1944-ig. Az összeomlás után végleges elhatározással Budapestre telepedtek át, azzal a szándékkal, hogy itt majd saját szalont nyithat. A háború után nagyon nehezen tengették életüket, de végül is kemény munkával átvészelték a nehéz éveket. Az 56-os forradalom után még gondoltak a disszidálásra is, de végül lemondtak róla. Férje 1965-ben halt meg és 6 évi özvegyiség után férjhez ment Cserhalmi Lajoshoz, aki pár évvel később, 1980-ban hirtelen meghalt. Ekkor Baby már nyugdíjas volt, de nyugdíja mellett még a 90-es évek közepén is működtette híres szalonját. Nagyon híres volt a szakmájában.

De nem csak ettől lett Ő híres, hanem attól, hogy anyai nagynénje, Novák Mária (1881-1975) alias „Tántika” egy szakácskönyvet adott ki „Baby szakácskönyve” címen, amelyben Ő volt a címzett. (A könyv második bővített kiadása 1937-ben jelent meg Kolozsváron 416 oldalon a Minerva Rt. gondozásában). Ennek kapcsán jelent meg az EÖGYKE elmúlt évi októberi számában azzal a könyvvel kapcsolatos észrevételem, amelyet a csíkszeredai Pallas Kiadó jelentetett meg „Marcsa néni szakácskönyve” címen. Ez a könyv nem más, mint a „Baby szakácskönyve” egyfajta másolt formája és itt semmibe se vették a szerzői jog bármilyen etikai kódexét, sőt még annyira se érdemesítették az idős Baby-t, hogy felkeressék és bocsánatot kérjenek tőle.

A Pallas Kiadó a sok díjkiosztása és öntömjénezése mellett, vajon saját magának milyen díjat osztana ki ezért az olcsó tettéért. Most már sajnos nincs is többet ki reklamáljon ezekért a dicstelen esetekért. De minek is keressük az igazságot, ha manapság a Wass Albert igazságát se tudjuk megtalálni!!

„Baby néni” Erdély szülöttje volt és annak is maradt szívében-lelkében örökre. Szülővárosát se tudta feledni egy percre sem, gondolatai mindig e széleken mozogtak egész életében. Munkás életét bizonyos optimizmus hatotta át és ez abból is látszott, hogy szabad idejét igyekezett saját művelődésére fordítani az irodalmi, avagy a kulturális berkekben. Sajátos műveltsége az utazásaiból is adódott, hiszen pl. franciául anyanyelvi szinten beszélt.

A Gondviselés jóvoltából megismerhettem, beszélhettem vele hosszú életéről, amelyet többször is megköszönt az Istennek. Emléke legyen áldott, az Úr adjon örök nyugalommal neki!

Száva Tibor Bécs, 2005. márc. 3

* * *

Tánccal és Wass Albert üzenetével ünnepeltek Szamosújvár

Az 1848-as forradalom és szabadságharc emléknapiján a szamosújváriak is bekapcsolódtak a Kolozs megyei rendezvények sorozatába. Idén, a helyi RMDSZ és a Téka Művelődési Alapítvány által szervezett ünnepi előadáson, a mintegy 150 fellépő gyerek és fiatal városunk magyarságának nagy részét bevonta a március 15-i megemlékezés hangulatába.

A református ünnepi istentiszteletet követő rendezvényt Török Bálint alpolgármester nyitotta meg, aki beszédében kiemelte a magyarság történelmének jelentős eseményeit, amelyek üzenete a mának szól. A fiatalok szerepét hangsúlyozta, megemlítve a helyi cserkészcsapat vasárnapi koszorúzási ünnepségét és a társszervező „tékások” munkáját is.

Ezt követően **Wass Albert** még ki nem adott kéziratából olvasták fel az író március 15-i üzenetét, ebben gondolatait a fiatalokhoz intézte: „Éltrevalók vagytok. Éltrevalóbbak, mint mi voltunk a ti korotokban. Okosabbak is vagytok, óvatosabbak és mértékletesebbek. Megértőbbek egymással és idegen ajkú embertársaitokkal szemben. Az élet tanított meg erre. Látóköri tők szélesebbre tágult a történelem viharverése folytán. Minden lehetőségetek megvan ahhoz, hogy egy okosabb, emberibb és talán szebb világot építsenek föl magatok köré, mint amilyen a mienk volt.”

Az előadáson először az óvodások léptek színpadra: előbb a 7-es számú óvoda, majd a 6-os számú napközi apróságai. Táncaikat hatalmas tapsal jutalmazta a közönség. A 2-es számú iskola V-VI. osztályosai és